

СТАНОВИЩЕ

За дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„Доктор“

Професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Тема: **Концертният репертоар по китара и музикалното развитие на ученика**

Докторант: **Нели Недева – Илиева**

Научен ръководител: **проф. д-р. Панайот Панайотов**

Изготвил: **доц. д-р. Жан Гологанов, СУ „Св. Климент Охридски“**

Актуалност на проблема

Актуалността на темата е заложена в самата формулировка на заглавието, противопоставяйки основната същност на музикалното развитие, веднъж като обща фундаментална музикалност и от друга страна, като тясно профилирано инструментално претворяване, т.е. като процес. Това предопределя проучванията на докторанта да бъдат насочени към определени направления, които бихме формулирали като:

1. Изходни индивидуални различия:

- собствен докторантски педагогически опит
- становища на водещи български изпълнители и педагози
- начален индивидуален музикален статус на експериментирания субекти

2. Психологически аспекти:

- общи психологически характеристики в определен възрастов диапазон
- музикално-процесуално развитие в китарен контекст
- личният подход в изпълнителската практика

3. Изпълнителски постижения:

- количествен и качествен анализ на китарния репертоар по епохи
- интерпретационни проблеми
- съхраняване на българската идентичност

Структура на дисертационния труд

Докторатът е структуриран в класическия тричастен цикъл с Увод, Заключение и задължителните Приносни моменти.

Обемът обхваща 199 страници с включена Библиография от 49 източника на кирилица, 37 на латиница, сайтография с 38 източника и концертни програми, реализирани и представени в 6 диска.

Експерименталната музикално-психологическа част е подкрепена с достатъчно наситен графически доказателен материал от таблици.

Не са изведени самостоятелни препоръки за китарната и социалната практика.

Характеристика на съдържанието

Още в началото искам да заявя удовлетворението си от докторантската разработка, от конструктивните решения, от опита за цялостно дълбочинно проучване и от профила на поэтапното формиране на музикалността. Очевидно предварителната проучвателна дейност и личната инструментална и преподавателска дейност оформят виждането и решението на докторанта да се приеме психологията като изходно начало и отправна точка на проучването, т.е. налице е осъзнато приемане на психологията като фундаментална наука.

В Първата част се поставят основните параметри, чрез които се конструира изначалния фундамент на проучването. Обръщам специално внимание на факта, че не става дума за описателни и словесно-аналитични умозаклучения в областта на музикознанието, а за дейност в областта на психологията. Това доказва, че инструменталиста и музикален педагог Нели Недева поглежда към предстоящото проучване от ракурса на същинска научно-изследователска дейност, според каноните на точните науки. Затова приемам Нени Недела за нестандартна личност в областта на музикознанието.

Като цяло разработката е конструирана върху няколко „текстонски плочи“, като фундамента е изграден върху възрастовата периодизация, тълкувана и формулирана от общата педагогика и психология. Посочени са декларативно основните психични процеси и типичните им проявления в споменатата възрастова периодизация. Този основен фундамент от разработката бих формулирал като „Възрастова периодизация и психични процеси“.

„Втората плоча“ засяга проблема за свойствата на личността т.е. за способностите в контекста на кардиналния психически проблем – „Проблемът за индивидуалните различия“, в и чрез конкретна музикална дейност, в случая инструменталната дидактика по китара. Тук се формират два успоредни коридора – този на техническите възможности и усъвършенстването им чрез педагогическата дейност и втория – на музикалните способности като музикалност. За музикалността е отделен специален параграф, в опит да се определи същността, структурата, формите на проявлението ѝ като комплексна способност в и чрез определена музикална дейност. Анализът и изводите се базират върху българската музикална психология, основаваща се от своя страна на руската музикална психология, по-конкретно на теориите на Теплов и Назайкински.

„Третата плоча“ включва система от изследователски методи с общ и специфичен характер, подбрани и вътрешно ранжирани от докторанта. Социометричните, анкетните и психолого-педагогическите методи са представени по определени показатели, а резултатите са регистрирани по тристепенна скала чрез набор от критерии. Всички резултати имат представителен характер, теоретично интерпретирани, онагледени в таблици и професионално графично представени чрез диаграми.

Като цяло експерименталната част прави впечатление с широкообхватното си хоризонтално количествено проучване. Съотнесено към контингента от експериментирани деца, се придобива строго индивидуална вертикална качествена представа за равнището на всяка музикално-творческа индивидуалност.

Поздравления за проведената експериментално-процедурна дейност.

В сравнение с Първата – експериментална част, **Втората** и Третата представляват „плаване в южнокитайско море“. Спокойствието обаче е измамно, защото морето е китайско. Обемистият музикален материал, който е трябвало да бъде селектиран, е първото сериозно предизвикателство пред докторанта. Внушителната армия от автори, творили в и чрез всички възможни за времето музикални форми, е впечатляваща. За музикантите от други специалности, това е разширяване на общата музикална култура, но за професионалистите китаристи е задължително натрупване на всякакъв вид музикални представи. Като се започне от музикалните форми, тематизми, полифонични съпоставки и т.н., та се стигне до детайлизиране на изпълнителските похвати.

В Третата част, от позицията на исторически наблюдател и аналитик, се разширява визията за изискванията към съвременния китарен изпълнител. Поставят се нови предизвикателства относно драматургията във и на формите, търси се по-богата образност, която целенасочено отвежда изпълнителя до по-широка жанрова многопластност. А всичко това се постига чрез значими технически средства, с по-ярко и конкретно дешифриране на фактурната усложненост, достигане на виртуозна техническа и художествена интерпретативност.

Изключително интересен е ракурса на преинтерпретирането и претворяването от дистанция на времето, на старите барокови достижения, утвърдили се с функцията на еталони, в нови форми, нови интонационни структури и изпълнителски похвати, носещи и национален български натюрел.

Използвайки Шекспировата метафора „Обърни се с ... назад“, от позицията на Заключение, окончателно и съвсем ясно кристализира основният метод на конструирането на докторантската разработка. Това е скокът и неговото запълване. От основната изходна позиция в полето на музикалната дидактика – усвояването на елементарните технически умения и формиране на елементарни слухови представи, до професионалната артистична изпълнителска дейност, скокът между двете опорни точки се запълва от значителен по обем музикален материал, селектиран, редуциран, съобразен с индивидуалните възможности на изпълнителя и възприет чрез

индивидуалната методика на инструменталното обучение по китара. Личностно-авторският пример, в това отношение, е безапелационен! Към това ще прибавя и адмирации към проф. Панайотов за ръководството, довело разработката до задължителните изисквания и постижения, формулирани от математическите науки.

Заключение:

Докторанта Нели Недева притежава всички качества и способности за самореализация като концертиращ артист, инструментален педагог и като изследовател в експерименталните музикално-психологически дейности.

Трудът отговаря напълно на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му.

Въз основа на показаните достойнства и приноси в докторантската разработка, предлагам на Уважаемите членове на Научното жури, присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Нели Недева-Илиева по научно направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

Доц. д-р. Жан Гологанов